

Jak probíhalo první čtení novely školského zákona

(vyjádření k domácímu vzdělávání na druhém stupni)

V pátek 19. září 2014 byla v prvním čtení projednána novela školského zákona, kterou předložil ministr školství Marcel Chládek. V průběhu projednávání se několik poslanců vyjádřilo i k domácímu vzdělávání. Hlasy na podporu uzákonění domácího vzdělávání na druhém stupni zazněly především z ODS.

Nejdřív bývalý ministr školství Petr Fiala upozornil na to, že domácí vzdělávání ve školském zákoně není, ač by tam mělo být:

„Dámy a pánové, když děláme takto významnou novelu školského zákona s pozitivními i negativními věcmi, tak bychom si neměli všimnout jenom toho, co je tam dobré a špatné, ale měli bychom si všimnout i toho, co tam chybí. A jedna věc v návrhu Ministerstva opravdu chybí. Není dobře, že návrh zákona zachovává pouze současný stav domácího vzdělávání, tedy to, že domácí vzdělávání je přípustné pouze pro první stupeň základní školy, a nerozšiřuje možnost domácího vzdělávání na druhý stupeň základní školy, tedy až do 9. tříd. Možná si vy, kteří nesledujete tu problematiku, řeknete: jaké domácí vzdělávání a co, bude tam někdo vzdělávat dítě, stát nemá garanci, že to dítě bude vzděláno kvalitně. To samozřejmě není pravda. Stát tu garanci má. Ale hlavně Ministerstvo školství postupně několik let testovalo domácí vzdělávání na 2. stupni. Jaké jsou výsledky tohoto testování? Jednoznačné. Jednoznačné. Lze to zavést, je možno i vzdělávání na 2. stupni základních škol uvést do praxe, upravit podobně, jako je upraveno individuální vzdělávání na 1. stupni základních škol. Tak já se ptám: Když to tam Ministerstvo nedalo, proč jsme pokusně testovali několik let, proč se tím zabývali odborníci, proč jsme sledovali to, jestli domácí vzdělávání je možné, nebo ne? Výsledky jsou jednoznačné, je to možné, ale my to potom v zákoně neupravíme. Já samozřejmě předpokládám, že v rámci pozměňujících návrhů, pokud se to už nestalo, bude tato možnost z iniciativy poslanců do zákona doplněna.“

Domácí vzdělávání ve svém vstupu zmínila i paní poslankyně Miroslava Němcová, která mj. argumentovala e-mailovou komunikací od rodičů:

„Když už mám slovo ve faktické poznámce, dovolte mi, abych se zeptala v této souvislosti pana ministra na to, proč ze zákona bylo odstraněno domácí vzdělávání na druhém stupni, tedy až do 9. třídy, a jakými cestami, kdy vypadlo z těch návrhů, kdy podle mých informací tam zprvu figurovalo a najednou po zásahu snad Legislativní rady vlády nebo nevím koho z toho vypadlo. Argumentuji několika maily, které jsem dostala od rodičů, případně též od žáků, kteří absolvovali toto domácí vzdělávání, a pomohlo jim to vzhledem k jejich buď zdravotnímu hendikepu nebo rodinné situaci apod. Myslím si, že tento prvek stoprocentně má být v zákoně zachován.“

K problematice domácího vzdělávání se vyjádřila i paní poslankyně Nina Nováková (TOP 09), která připustila i možnost rozšíření počtu škol, na kterých experiment probíhá:

„Dál stejně jako asi řada z vás budeme navrhopvat, aby individuální vzdělávání buďto bylo součástí této zákonné normy pro 2. stupeň, nebo minimálně, za minimální variantu považujeme, že se výrazně rozšíří počet škol, kde probíhá vlastně ten jakýsi experimentální projekt.“

Domácí vzdělávání na druhém stupni podpořil i Jiří Mihola (KDU-ČSL):

„Také bych se rád vyjádřil k individuálnímu, resp. domácímu vzdělávání na druhém stupni základních škol, s nímž novela původně počítala. Chtěl bych zde deklarovat, že KDU-ČSL je pro umožnění tohoto domácího vzdělávání. Nemyslím si, že v českém prostředí by nějak přebujelo nebo přerostlo a stalo se neřešitelnou záležitostí. Já jsem s rodiči těchto žáků opakovaně diskutoval, probíral ty záležitosti. Přiznám se, že i jako učitel s dvacetiletou praxí je do značné míry obdivuji, ale respektoval bych tuto možnost. Trošku mi chybí také nějaká komparace se zahraničím, kde je to něco normálního, nejen ve Spojených státech, ale i v evropských zemích. Prosil bych, abychom se příště nebáli těchto srovnávání.“

Proti domácímu vzdělávání se dle očekávání vyjádřili zástupci KSČM a ČSSD:

Marta Semelová (KSČM): *„Pokud ty další technické záležitosti vynechám, na závěr jenom jednu poznámku, a to je domácí nebo takzvané individuální vzdělávání. Je povoleno na prvním stupni, probíhají diskuse, bylo vidět kolem druhého stupně, kde je ověřování. Já si myslím, že domácí vzdělávání by úplně mělo zmizet ze školského zákona. Některé případy, co se týká dětí se zdravotními problémy, se dají řešit jiným způsobem. Ale uvědomme si, že se v kolektivu děti učí komunikovat se svými vrstevníky, že se učí prosazovat své názory, ale také přijímat názory jiných. Učí se přijímat porážku, ale i vítězit. To jsou všechno věci, které jsou nenahraditelné a ke kterým přispívá i ta škola, která nejenom vzdělává, ale vychovává taky pro budoucnost. A pokud se jedná o druhý stupeň, my požadujeme pedagogickou kvalifikaci, magisterské studium, aprobaci. A doma si nedovedu představit toho geniální rodiče, který zvládne se vzděláním, které ani není pedagogické, obsáhnout celou škálu vyučovacích předmětů od češtiny přes chemii, přes zeměpis, přes výchovy a tak dále. Takže to jenom poznámka k tomu domácímu vzdělávání.“*

Petr Kořenek (ČSSD): *„Dovolil bych si jen poznamenat svůj názor na domácí vzdělávání na 2. stupni. Ne že bych si myslel, že by nešlo realizovat nebo že by nebylo kvalitní, že by ho nezvládli ti, kteří ho dělají. Ale osobně i ze zkušeností, které mám ze školy, si myslím, že bychom neměli podporovat sociálně izolované jedince. Dneska všude mluvíme o týmové spolupráci, o řešení sociálních interakcí, dítě by mělo umět - nebo každý jedinec má různé podněty, a jestliže v 18 letech nebo v 16 letech vypustíme jedince, který v podstatě žije v jakési sociální izolaci, nemyslím si, že je to přesně to, co bychom potřebovali pro další rozvoj naší společnosti.“*

Ministr školství Marcel Chládek (ČSSD) posléze k domácímu vzdělávání poznamenal:

„Domácí vzdělávání - pro paní poslankyni. Já jsem domácí vzdělávání ze zákona nevyпустиł, paní poslankyně, protože domácí vzdělávání v zákoně nikdy na druhém stupni nebylo. Já nejsem proti domácímu vzdělávání, ale pokud tady léta, léta děláte experimentální ověřování domácího vzdělávání na druhém stupni, tak vás poprosím, nedělejte to na šesti školách. Máme čtyři a půl tisíce základních škol a já chci, abychom to nejprve ověřili na větším počtu škol, a ne na šesti. To je ten důvod, proč si myslím, že by ověřování, které jsem nezrušil, mělo pokračovat. Ověřování pokračuje a bude pokračovat na větším počtu škol. Pokud ho budete chtít do zákona dodat, upozorňuji na výrazné riziko, že se nemusí v praxi ukázat, že domácí vzdělávání na druhém stupni je efektivní. Proto chci, aby se ověřovalo na větším počtu škol.“

Na jeho vyjádření reagoval pak předseda poslaneckého klubu ODS Zbyněk Stanjura:

„Ať mě nechytáte za slovo, plus minus je v ročníku sto tisíc dětí, myslím, že na tom čísle se shodneme, podle toho, jak je silný ročník, aspoň v letech, které teď nastupují do škol. Domácího vzdělávání se podle mých informací účastní zhruba dvě stě dětí, což je mnohem méně než 1 %. Jsou to dvě promile. Na kolika stovkách škol to chcete ověřovat? Mně přijde naprosto neuvěřitelné, to, co tady říkáte, vzhledem k tak malému počtu dětí a tomu, že těm, kteří teď končí první stupeň, umožníme, aby pokračovali. To určitě nerozvrátí systém. A možná těch dvě stě dětí, a já tomu nevěřím, bude hůř vzděláno než těch ostatních 99 800. Já tomu prostě nevěřím! Ale i kdybyste měl pravdu a naplnily se vaše nejčernější obavy, tak v rámci vzdělanosti populace to nemá žádný vliv. A já zase jako pravicový politik věřím rodičům, že vědí moc dobře a mnohem lépe než ministr školství, poslanec, senátor, školská rada, městská rada, co je pro jejich vlastní dítě nejdůležitější. Tak trošku věřte těm rodičům i vy. (Potlesk z pravé části sálu.)“